



Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2018. gada 22. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesību aktu tuvināšana – Tabakas izstrādājumu ražošana, noformēšana un pārdošana – Direktīva 2014/40/ES – 1. panta c) punkts un 17. pants – Aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai – Spēkā esamība

Lietā C-151/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa), Karaļnama kompetences lietu departaments) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 9. martā un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 24. martā, tiesvedībā

Swedish Match AB

pret

Secretary of State for Health,

piedaloties –

New Nicotine Alliance.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], kas pilda pirmās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], E. Regans [*E. Regan*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un S. Rodins [*S. Rodin*] (referents),

ģenerālvokāts: H. Saugmandsgors Ēe [*H. Saugmandsgaard Oe*],

sekretāre: M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 25. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Swedish Match AB* vārdā – *P. Tridimas, barrister*, kā arī *M. Johansson, advokat*,
- *New Nicotine Alliance* vārdā – *P. Diamond, barrister*,
- Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *S. Brandon*, pārstāvis, kam palīdz *I. Rogers, QC*,

* Tiesvedības valoda – angļu.

- Ungārijas valdības vārdā – *M. Z. Fehér* un *G. Koós*, kā arī *M. Tátrai*, pārstāvji,
- Somijas valdības vārdā – *H. Leppo*, pārstāve,
- Norvēģijas valdības vārdā – *M. Reinertsen Norum*, pārstāve, kurai palīdz *K. Moen*, *advocate*,
- Eiropas Parlamenta vārdā – *A. Tamás* un *I. McDowell*, pārstāvji,
- Eiropas Savienības Padomes vārdā – *M. Simm* un *E. Karlsson*, kā arī *A. Norberg*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *L. Flynn* un *J. Tomkin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2018. gada 12. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/40/ES (2014. gada 3. aprīlis) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK (OV 2014, L 127, 1. lpp.), 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp *Swedish Match AB* un *Secretary of State for Health* (valsts sekretārs veselības lietās, Apvienotā Karaliste) par aizlieguma ražot un piegādāt tabaku orālai lietošanai Apvienotajā Karalistē likumību.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Direktīvas 2014/40 32. apsvērumā ir noteikts:

“Ar Padomes Direktīvu 89/622/EEK [(1989. gada 13. novembris) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas izstrādājumu marķēšanu un aizliegumu laist tirgū atsevišķus tabakas izstrādājumu veidus orālai lietošanai (OV 1989, L 359, 1. lpp.)] dalībvalstīs aizliedza pārdot atsevišķus orālai lietošanai paredzētas tabakas veidus. Šo aizliegumu atkārtoti apstiprināja ar [Eiropas Parlamenta un Padomes] Direktīvu 2001/37/EK [(2001. gada 5. jūnijs) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu (OV 2001, L 194, 26. lpp.)]. [Akta par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā (OV 1994, C 241, 21. lpp., un OV 1995, L 1, 1. lpp.),] 151. pantā Zviedrijai piešķirta atkāpe no šā aizlieguma. Aizliegums pārdot orālai lietošanai paredzētu tabaku būtu jāsaglabā, lai novērstu, ka Savienībā (izņemot Zviedriju) nonāk izstrādājums, kas izraisa atkarību un nelabvēlīgi ietekmē veselību. Attiecībā uz citiem bezdūmu tabakas izstrādājumiem, ko neražo masu patēriņa tirgum, stingri marķēšanas noteikumi un zināmi noteikumi par to sastāvdaļām tiek uzskatīti par pietiekamiem, lai tie tirgū neizplatītos tālāk par to tradicionālo lietojumu.”

- 4 Direktīvas 2014/40 1. pantā ir paredzēts:

“Šīs direktīvas mērķis ir tuvināt dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus par:

[..]

c) aizliegumu laist tirgū orālai lietošanai paredzētu tabaku;

[..].”

5 Šīs direktīvas 2. pantā ir noteikts:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

5) “bezdūmu tabakas izstrādājums” ir tabakas izstrādājums, kura lietošana nav saistīta ar sadegšanas procesu, tostarp košļājamā tabaka, šņaucamtabaka un orālai lietošanai paredzētā tabaka;

[..]

8) “orālai lietošanai paredzēta tabaka” ir visi orālai lietošanai paredzētie tabakas izstrādājumi, kas pilnībā vai daļēji gatavoti no tabakas un kas pieejami pulvera vai smalku granulu veidā vai jebkādā šo veidu apvienojumā, jo īpaši tādi izstrādājumi, kas safasēti porciju maisiņos vai porainos maisiņos, izņemot izstrādājumus, kas paredzēti ieelpošanai vai košļāšanai;

9) “tabakas izstrādājumi smēķēšanai” ir tabakas izstrādājumi, kas nav bezdūmu tabakas izstrādājumi;

[..]

14) “jaunieviests tabakas izstrādājums” ir tabakas izstrādājums, kas:

a) neietilpst nevienā no šādām kategorijām – cigaretes, tinamā tabaka, pīpju tabaka, ūdenspīpju tabaka, cigāri, cigarilli, košļājamā tabaka, šņaucamtabaka vai orālai lietošanai paredzēta tabaka – un

b) ir laists tirgū pēc 2014. gada 19. maija;

[..].”

6 Minētās direktīvas 17. pantā “Orālai lietošanai paredzēta tabaka” ir noteikts:

“Neskarot Austrijas, Somijas un Zviedrijas Pievienošanās akta 151. pantu, dalībvalstis aizliedz laist tirgū tabaku, kas paredzēta orālai lietošanai.”

7 Direktīvas 2014/40 19. panta “Ziņošana par jaunieviestiem tabakas izstrādājumiem” 1. punkts ir izteikts šādi:

“Dalībvalstis pieprasa, lai jaunieviestu tabakas izstrādājumu ražotāji un importētāji iesniegtu paziņojumu dalībvalstu kompetentajām iestādēm par visiem šādiem tabakas izstrādājumiem, ko tie plāno laist attiecīgās valsts tirgū. [..]”

8 Šīs direktīvas 24. panta 3. punkts ir formulēts šādi:

“Dalībvalsts var arī aizliegt konkrētu tabakas vai ar to saistītu izstrādājumu kategoriju, pamatojoties uz konkrētiem apstākļiem attiecīgajā dalībvalstī un ar nosacījumu, ka noteikumus attaisno vajadzība aizsargāt sabiedrības veselību, ņemot vērā augsto cilvēku veselības aizsardzības līmeni, kas panākts ar šo direktīvu. Šādus valsts noteikumus paziņo Komisijai kopā ar apsvērumiem, kuru dēļ tie ieviesti. Komisija sešu mēnešu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas saskaņā ar šo punktu apstiprina vai noraida valsts noteikumus pēc tam, kad, ņemot vērā augsto cilvēku veselības aizsardzības līmeni, kas panākts ar šo direktīvu, ir pārbaudījusi, vai šie noteikumi ir pamatoti, vajadzīgi un samērīgi to mērķim

un neietver patvaļīgu diskrimināciju vai slēptus ierobežojumus tirdzniecībai starp dalībvalstīm. Ja šajā sešu mēnešu laikposmā Komisija lēmumu nav pieņēmusi, valsts noteikumus uzskata par apstiprinātiem.”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 9 *Swedish Match* ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Zviedrijā un galvenokārt tirgo bezdūmu tabakas izstrādājumus, tostarp “snus” veida izstrādājumus.
- 10 2016. gada 30. jūnijā *Swedish Match* cēla prasību Apvienotās Karalistes tiesās, lai apstrīdētu *Tobacco and Related Products Regulations 2016* (2016. gada noteikumi par tabaku un saistītajiem izstrādājumiem) 17. panta, ar ko Apvienotās Karalistes tiesību sistēmā tika transponēts Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkts un 17. pants un kurā ir noteikts, ka “ir aizliegts ražot un laist tirgū tabaku, kas paredzēta orālai lietošanai”, likumību.
- 11 Šajā prasībā *Swedish Match* apstrīd Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību, ņemot vērā nediskriminācijas principu, ar pamatojumu, ka ar to esot ieviesta atšķirīga attieksme starp tabakas izstrādājumiem orālai lietošanai, kuru laišana tirgū ir aizliegta, no vienas puses, un citiem bezdūmu tabakas izstrādājumiem, jaunieviesti tabakas izstrādājumiem, cigaretēm un citiem smēķējamās tabakas izstrādājumiem, kā arī elektroniskajām cigaretēm, kuru patēriņš nav aizliegts, no otras puses. Turklāt tabakas izstrādājumu orālai lietošanai aizliegums nevarot būt attaisnots ar sabiedrības veselības iemesliem, jo aktuālie zinātniskie dati, kas nebija pieejami laikā, kad tika pieņemta Padomes Direktīva 92/41/EEK (1992. gada 15. maijs), ar ko groza Padomes Direktīvu 89/622 (OV 1992, L 158, 30. lpp.), pierādot, ka šiem izstrādājumiem ir zems negatīvas ietekmes uz veselību riska līmenis, salīdzinot ar citiem bezdūmu tabakas izstrādājumiem. Turklāt nekādi dati neapstiprinot ideju, ka tabakas izstrādājumu orālai lietošanai patēriņš būtu “ceļš” uz tabakas smēķēšanu. Aizliegums arī nevarot tikt attaisnots ar to, ka snuss būtu jauniests izstrādājums, jo jauniestie tabakas izstrādājumi neesot aizliegti Direktīvā 2014/40 tās 2. panta 14. punkta izpratnē, lai gan nav zinātnisku datu šajā saistībā un šiem izstrādājumiem var būt negatīva ietekme uz veselību. Tāpat arī par diskriminācijas attiecībā uz tabakas izstrādājumiem orālai lietošanai attaisnojumu neesot uzskatāms tas, ka tie ir paredzēti plašai sabiedrībai, jo citi izstrādājumi, uz kuriem attiecas minētā direktīva, tostarp citi bezdūmu tabakas izstrādājumi, elektroniskās cigaretes un jaunieviesti tabakas izstrādājumi, arī ir paredzēti plašai sabiedrībai.
- 12 Turklāt *Swedish Match* apgalvo, ka aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai ir pretrunā samērīguma principam, jo ne Direktīvas 2014/40. apsvērumos, nedz 2012. gada 19. decembra ietekmes novērtējumā, ko sagatavojusi Komisija un kas pievienots Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu par tabakas un ar to saistītu izstrādājumu ražošanu, noformējumu un pārdošanu saskaņošanu priekšlikumam (SWD(2012) 452 *final*, 49. un nākamās lpp.) (turpmāk tekstā – “ietekmes novērtējums”), nedz arī kādā citā dokumentā neesot norādīts, kādēļ šāds aizliegums ir vajadzīgs un piemērots kāda likumīga mērķa sasniegšanai. Šajā saistībā nevarot atsaukties uz piesardzības principu, jo minētais aizliegums neesot saskaņots ar citu tādu tabakas izstrādājumu tirdzniecības atļauju, kuru toksiskums – atbilstoši aktuālajiem zinātniskiem datiem – gan esot augstāks.
- 13 Vēl tabakas izstrādājumu orālai lietošanai pilnīgs aizliegums neesot atbilstošs subsidiaritātes principam, jo tajā neesot ņemti vērā katras dalībvalsts konkrētie apstākļi. Šī pieeja neesot vajadzīga, kā par to liecinot tas, ka pašā Direktīvā 2014/40 dalībvalstīm ir atstāta zināma brīvība sava tiesiskā regulējuma pieņemšanā attiecībā uz citiem tabakas izstrādājumiem.

- 14 Turklāt nedz Direktīvā 2014/40, nedz tās kontekstā neesot paskaidroti iemesli, kādēļ tabakas izstrādājumi orālai lietošanai tiek diskriminēti salīdzinājumā ar citiem bezdūmu tabakas izstrādājumiem, elektroniskajām cigaretēm, jaunajiem tabakas izstrādājumiem un cigaretēm. Līdz ar to Savienības likumdevējs neesot izpildījis pienākumu norādīt pamatojumu, kurš ir paredzēts LESD 296. panta otrajā daļā.
- 15 Aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai esot arī nepamatots preču brīvas aprites ierobežojums, jo tas neatbilstot nediskriminācijas un samērīguma principiem, kā arī pienākumam norādīt pamatojumu.
- 16 Turklāt papildus tam, ka Tiesai vēl nav bijusi iespēja spriest par Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību, *Swedish Match* apgalvo, ka 2004. gada 14. decembra spriedums *Swedish Match* (C-210/03, EU:C:2004:802) nav piemērojams pamatlītai, jo nesenie zinātniskie dati, kas attiecas uz tabakas izstrādājumu orālai lietošanai apgalvoto negatīvo ietekmi, esot pretrunā šajā spriedumā nospriestajam, ka ar Direktīvu 2014/40 ieviestie režīmi būtiski atšķiroties no tiem, kas ieviesti ar Direktīvu 2001/37, un, visbeidzot, ka tabakas izstrādājumu tirgū esot notikušas būtiskas izmaiņas kopš minētā sprieduma.
- 17 Aizstāvībai valsts sekretārs veselības lietās norāda, ka ir jāvērsas Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību, un it īpaši paskaidro, ka tikai Tiesa ir pilnvarota atzīt direktīvu vai tās daļu par spēkā neesošu.
- 18 Saņemot atļauju iestāties pamatlītai, *New Nicotine Alliance*, reģistrēta apvienība, kuras mērķis ir veicināt sabiedrības veselību, samazinot tabakas kaitīgo ietekmi (turpmāk tekstā – “NNA”), iesniedzējtiesā apgalvo, ka aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai esot pretrunā samērīguma principam un ar to netiekot ievērots Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 1., 7. un 35. pants. Proti, šāds aizliegums neesot atbilstošs, lai sasniegtu sabiedrības veselības aizsardzības mērķi, jo ar to patērētājiem, kas vēlas nelietot cigaretes un citus smēķējamās tabakas izstrādājumus, tiek liegta iespēja izvēlēties mazāk toksiskus izstrādājumus, kā šajā ziņā par to liecinot elektroniskās cigaretes, kā arī zinātniskie dati par tabakas izstrādājumu kaitīgo iedarbību Zviedrijā. Snuss kopā ar citiem izstrādājumiem, kas samazina tabakas kaitīgo ietekmi un jau ir pieejami Apvienotajā Karalistē, esot daļa no šīs kaitīgās ietekmes samazināšanas saskanīgās stratēģijas.
- 19 Šajos apstākļos *High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court)* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa), Karaļnama kompetences lietu departaments) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“Vai Direktīvas [2014/40] 1. panta c) punkts un 17. pants nav spēkā, jo tajos nav ievērots:

- I. Savienības vispārējais nediskriminācijas princips;
- II. Savienības vispārējais samērīguma princips;
- III. LES 5. panta 3. punkts un Savienības tiesību subsidiaritātes princips;
- IV. LESD 296. panta otrā daļa;
- V. LESD 34. un 35. pants un
- VI. [Hartas] 1., 7. un 35. pants?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 20 Ar prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa vaicā par Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību, ņemot vērā vienlīdzīgas attieksmes, samērīguma un subsidiaritātes principus, pienākumu norādīt pamatojumu, kurš paredzēts LESD 296. panta otrajā daļā, LESD 34. un 35. pants, kā arī Hartas 1., 7. un 35. pantu.

Par Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību saistībā ar vienlīdzīgas attieksmes principu

- 21 Iesniedzējtiesa jautā, vai Direktīvā 2014/40 nav neievērots vienlīdzīgas attieksmes princips, ciktāl tajā ir aizliegts laist tirgū orālai lietošanai paredzētus tabakas izstrādājumus, bet ir atļauts tirgot citus bezdūmu tabakas izstrādājumus, cigaretes, elektroniskās cigaretes un jaunieviestus tabakas izstrādājumus.
- 22 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru vienlīdzīgas attieksmes princips paredz, ka salīdzināmas situācijas nedrīkst tikt aplūkotas atšķirīgi, bet atšķirīgas situācijas nedrīkst tikt aplūkotas vienādi, ja vien šāda pieeja nav objektīvi attaisnota (spriedums, 2017. gada 7. marts, *RPO*, C-390/15, EU:C:2017:174, 41. punkts).
- 23 Šajā saistībā ir jāatgādina, ka vienlīdzīgas attieksmes principa neievērošana Direktīvā 2001/37 paredzētā aizlieguma laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai dēļ jau tika izskatīta 2004. gada 14. decembra spriedumā lietā *Swedish Match* (C-210/03, EU:C:2004:802) un 2004. gada 14. decembra spriedumā lietā *Arnold André* (C-434/02, EU:C:2004:800).
- 24 Minētajos spriedumos Tiesa nosprieda, ka īpašā situācijā, kādā ir Direktīvas 2001/37 2. pantā norādītie orālai lietošanai paredzēti tabakas izstrādājumi, atšķirīgā attieksme pret tiem ir atļauta, un nevar pamatoti atsaukties uz nediskriminācijas principa pārkāpumu. Proti, tā uzskatīja, ka šie izstrādājumi, lai arī ne pēc sastāva, ne pat pēc to lietošanas mērķa tie būtiski neatšķiras no košļājamās tabakas izstrādājumiem, nav tādā pašā situācijā kā pēdējie minētie izstrādājumi tādēļ, ka, tā kā orālai lietošanai paredzētajiem tabakas izstrādājumiem ir piemērojams Direktīvas 89/622 8.a pantā paredzētais un Direktīvas 2001/37 8. pantā pārņemtais aizliegums, bija jaunieviesti dalībvalstu, uz kurām attiecas šis pasākums, tirgū (spriedumi, 2004. gada 14. decembris, *Swedish Match*, C-210/03, EU:C:2004:802, 71. punkts, un 2004. gada 14. decembris, *Arnold André*, C-434/02, EU:C:2004:800, 69. punkts).
- 25 Pēc minēto spriedumu pasludināšanas Savienības likumdevējs nav noteicis nevienu pasākumu, kas ļautu laist dalībvalstu, uz kurām attiecas Direktīvas 2014/40 17. pants, tirgū orālai lietošanai paredzētus tabakas izstrādājumus.
- 26 Tādējādi gadījumā, ja šie izstrādājumi tiktu ieviesti šajā tirgū, tie joprojām būtu jauni salīdzinājumā ar citiem bezdūmu tabakas izstrādājumiem un citiem smēķējamās tabakas izstrādājumiem, tostarp cigaretēm, un tādējādi liktos pievilcīgi jauniešiem.
- 27 Turklāt, kā secinājumu 73. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, no ietekmes novērtējuma, kas šajā aspektā nav apstrīdēts, izriet, ka atšķirībā no tabakas orālai lietošanai pārējie bezdūmu tabakas izstrādājumi attiecas uz nišas tirgiem, kuru izplatības potenciāls ir ierobežots, ņemot vērā it īpaši to dārgo un daļēji amatniecisko ražošanas metodi. Turpretī tabakas izstrādājumiem orālai lietošanai ir liels izplatības potenciāls, ko turklāt apstiprina šo izstrādājumu ražotāji.
- 28 Tādējādi šādos īpašos apstākļos ir pieļaujama atšķirīga attieksme pret orālai lietošanai paredzētajiem tabakas izstrādājumiem salīdzinājumā gan ar bezdūmu tabakas izstrādājumiem, gan ar cigaretēm, un nevar pamatoti atsaukties uz vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu.

- 29 Attiecībā uz apgalvoto vienlīdzīgas attieksmes principa nepievērošanu tādēļ, ka pret tabakas izstrādājumiem orālai lietošanai attieksme esot nelabvēlīgāka salīdzinājumā ar elektroniskajām cigaretēm, Tiesa jau ir konstatējusi, ka pēdējām minētajām ir no tabakas izstrādājumiem vispār atšķirīgas objektīvās īpašības un ka tādējādi tie nav tādā pašā situācijā kā tabakas izstrādājumi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 4. maijs, *Pillbox* 38, C-477/14, EU:C:2016:324, 36. un 42. punkts).
- 30 Līdz ar to vienlīdzīgas attieksmes princips nav neievērots tādēļ, ka pret konkrētu kategoriju, ko veido tabakas izstrādājumi orālai lietošanai, attieksme ir atšķirīga salīdzinājumā ar elektronisko cigarešu kategoriju.
- 31 Attiecībā uz apgalvoto vienlīdzīgas attieksmes principa neievērošanu tādēļ, ka attieksme pret tabakas izstrādājumiem orālai lietošanai ir nelabvēlīgāka salīdzinājumā ar jaunieviesti tabakas izstrādājumiem, ir jānorāda, ka Direktīvas 2014/40 2. panta 14. punktā “jaunieviesti tabakas izstrādājumi” ir definēti kā tabakas izstrādājumi, kas laisti tirgū pēc 2014. gada 19. maija un neietilpst nevienā no šādām kategorijām, proti, cigaretes, tinamā tabaka, pīpju tabaka, ūdenspīpju tabaka, cigāri, cigarilli, košļājamā tabaka, šņaucamtabaka vai orālai lietošanai paredzēta tabaka.
- 32 Līdz ar to, kā secinājumu 75. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, ņemot vērā tirgū laišanas datumu, jauniestie tabakas izstrādājumu ietekme uz sabiedrības veselību pēc definīcijas nevarēja tikt novērota vai pētīta Direktīvas 2014/40 pieņemšanas brīdī, bet tabakas izstrādājumu orālai lietošanai iedarbība šajā datumā bija pietiekami identificēta un zinātniski pamatota. Lai arī Savienības likumdevējs patiešām iekļāva pirmos minētos izstrādājumus šīs direktīvas piemērošanas jomā, tas tika darīts, lai varētu veikt pētījumus par to ietekmi uz veselību un patērētāja paradumiem atbilstoši minētās direktīvas 19. pantam.
- 33 Tādējādi pēc tam, kad par tabakas izstrādājumiem orālai lietošanai tika veikti vairāki zinātniskie pētījumi, tad, kad tika pieņemta Direktīva 2014/40, tie nevarēja tikt uzskatīti par jaunieviesti tādā pat mērā kā jauniestie tabakas izstrādājumi šīs direktīvas 2. panta 14. punkta izpratnē.
- 34 Šajos apstākļos Direktīvas 2014/40 1. panta c) punktā un 17. pantā nav neievērots vienlīdzīgas attieksmes princips.

Par Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību saistībā ar samērīguma principu

- 35 Ievadam ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru samērīguma princips prasa, lai Savienības iestāžu akti būtu piemēroti ar attiecīgo tiesisko regulējumu sasniedzamo leģitīmo mērķu īstenošanai un nepārsniegtu šo mērķu sasniegšanai vajadzīgo (spriedums, 2018. gada 7. februāris, *American Express*, C-304/16, EU:C:2018:66, 85. punkts).
- 36 Attiecībā uz šo nosacījumu ievērošanas pārbaudi tiesā Tiesa ir atzinusi Savienības likumdevējam plašu novērtējuma brīvību, īstenojot tam uzticētās pilnvaras tādā jomā kā aplūkojamā, kurā tā rīcība ir saistīta ar izveles izdarīšanu ekonomikas vai sociālās politiskas jautājumos un kurā ir jāveic sarežģīti vērtējumi. Tādējādi nav jānoskaidro, vai šajā jomā veiktais pasākums bija vienīgais vai labākais iespējama pasākums, jo tikai acīmredzama neatbilstība mērķim, ko kompetentās iestādes vēlas sasniegt, var ietekmēt šāda pasākuma likumību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 4. maijs, *Pillbox* 38, C-477/14, EU:C:2016:324, 49. punkts).
- 37 Attiecībā uz ļoti sarežģītu zinātnisku un tehnisku faktu izvērtēšanu, kas vajadzīgi, lai novērtētu, vai aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai ir samērīgs, ir jāatgādina, ka Savienības tiesa ar savu vērtējumu par šiem faktiem nevar aizstāt likumdevēja vērtējumu, jo tām vienīgajam LESD ir uzticēts šis uzdevums. Savienības likumdevēja rīcības brīvība, uz kuras īstenošanu attiecas ierobežota

pārbaude tiesā, attiecas ne tikai uz pieņemamo tiesību normu raksturu un piemērojamību, bet zināmā mērā arī uz pamata faktu konstatēšanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 21. jūnijs, Polija/Parlaments un Padome, C-5/16, EU:C:2018:483, 150. un 151. punkts).

- 38 Turklāt Savienības likumdevējam ir jāņem vērā piesardzības princips, saskaņā ar kuru, ja par riska esamību vai tā pakāpi attiecībā uz cilvēku veselību turpina pastāvēt neskaidrība, var tikt noteikti aizsardzības pasākumi, negaidot, kad šo risku faktiskā esamība un nopietnība tiks pilnībā pierādīta. Ja sakarā ar nepārliciecināšu veikto pētījumu rezultātu nav iespējams droši noteikt riska pastāvēšanu vai tā apmēru, bet turpina pastāvēt iespēja, ka sabiedrības veselībai tiks nodarīts reāls kaitējums gadījumā, ja risks īstenotos, piesardzības princips pamato ierobežojošu pasākumu noteikšanu (spriedums, 2016. gada 9. jūnijs, *Pesce u.c.*, C-78/16 un C-79/16, EU:C:2016:428, 47. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 39 Tieši, ņemot vērā šos apsvērumus, ir jāizvērtē Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamība saistībā ar samērīguma principu.
- 40 Šajā gadījumā ir jānorāda, ka Direktīvas 2014/40 dubultais mērķis saskaņā ar tās 1. pantu ir sekmēt netraucētu tabakas un ar to saistītu izstrādājumu iekšējā tirgus darbību, par pamatu ņemot augstu cilvēku, īpaši jauniešu, veselības aizsardzības līmeni (spriedums, 2016. gada 4. maijs, Polija/Parlaments un Padome, C-358/14, EU:C:2016:323, 80. punkts).
- 41 Attiecībā uz mērķi nodrošināt augsta līmeņa cilvēku veselības aizsardzību, it īpaši jauniešiem, no ietekmes novērtējuma (62. un nākamās lappuses) izriet, ka Komisija ir izvērtējusi dažādas politiskās iespējas attiecībā uz dažādiem tabakas izstrādājumiem, tostarp orālai lietošanai paredzētajiem. Tā it īpaši izvērtēja iespēju atcelt aizliegumu laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai, ņemot vērā jaunos zinātniskos pētījumus par šo izstrādājumu kaitīgumu veselībai un datus par tabakas izstrādājumu patēriņa paradumiem valstīs, kurās ir atļauts tirgot tabakas izstrādājumus orālai lietošanai.
- 42 Šajā ziņā Komisija vispirms norādīja, ka, pat ja atbilstoši zinātniskajiem pētījumiem bezdūmu tabakas izstrādājumi ir mazāk bīstami veselībai nekā ar sadegšanu saistītie izstrādājumi, tomēr visi bezdūmu tabakas izstrādājumi ir kancerogēni, nav zinātniski pierādīts, ka šo kancerogēnu proporcija tabakas izstrādājumos orālai lietošanai būtu tāda, ka varētu samazināt saslimšanas ar vēzi risku, tie palielina saslimšanas ar nāvējošu miokarda infarktu risku un – atbilstoši noteiktām norādēm – to lietošana esot saistīta ar komplikācijām grūtniecības laikā.
- 43 Vēl Komisija norāda, ka pētījumi, atbilstoši kuriem snuss var atvieglot smēķēšanas atmešanu, galvenokārt ir balstīti uz empīrisku novērojumu datiem un tāpēc nav uzskatāmi par pārliecinošiem.
- 44 Turklāt Komisija ir arī uzsvērusi, ka lēmuma izraisītā aizlieguma laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai atcelšana atbilstoši tabakas izstrādājumu patēriņa kontroles politikai varētu izraisīt to, ka personas, kas līdz šim nav lietojušas tabakas izstrādājumus, it īpaši jaunieši, varētu sākt tos lietot un tādējādi šāds lēmums būtu saistīts ar noteiktu risku sabiedrības veselības jomā.
- 45 Līdz ar to, šādi ņemusi vērā visus ietekmes novērtējumā minētos zinātniskos pētījumus, Komisija uzskatīja, ka ar piesardzības principu bija attaisnota aizlieguma laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai saglabāšana.
- 46 Lai apstrīdētu Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību no samērīguma principa viedokļa, *Swedish Match* un *NNA* – kā izriet no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu – atsauca uz nesenajiem zinātniskajiem pētījumiem, kas, to ieskatā, padara acīmredzamu to, ka tabakas izstrādājumi orālai lietošanai, tostarp “snus” veida izstrādājumi, ir maz kaitīgi salīdzinājumā ar citiem tabakas izstrādājumiem, tie rada mazāku atkarību kā pēdējie minētie un atvieglo smēķēšanas

atmešanu. It īpaši *Swedish Match* un *NNA*, pamatojoties uz novērojumiem Zviedrijā un Norvēģijā, uzsver, ka snusa patēriņam ir tendence aizstāt smēķējamo tabaku, nevis pievērsties tai, un ka tam nav pārejas uz smēķējamo tabaku ietekmes.

- 47 Šajā kontekstā ir jākonstatē, ka Savienības likumdevējs, pamatojoties uz zinātniskajiem pētījumiem un atbilstoši plašai novērtējuma brīvībai, kas tam ir šajā saistītā, kā arī atbilstoši piesardzības principam varēja, ievērodams šā sprieduma 36. un 38. punktā minēto judikatūru, secināt, ka pastāv šaubas par to, ka aizlieguma laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai atcelšanas gadījumā šie izstrādājumi efektīvi palīdzētu atvest smēķēšanu, un par to, ka pastāv risks sabiedrības veselībai, tāds kā pārejas uz smēķēšanu risks tostarp tādēļ, ka šie izstrādājumi ir pievilcīgi jauniešiem.
- 48 Proti, attiecībā uz to, vai aizlieguma laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai pasākums ir piemērots, lai sasniegtu mērķi – nodrošināt augsta līmeņa cilvēku veselības aizsardzību –, ir jāatgādina, ka šī spēja nevar tikt izvērtēta, ņemot vērā tikai vienu patērētāju kategoriju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands u.c.*, C-547/14, EU:C:2016:325, 176. punkts).
- 49 Ņemot vērā, ka gadījumā, ja tiktu atcelts aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai, pozitīvā ietekme uz to patērētāju veselību, kuri vēlas lietot šos izstrādājumus, lai atmestu smēķēšanu, būtu neskaidra un turklāt pastāvētu risks citu patērētāju, it īpaši jauniešu, veselībai, kura dēļ atbilstoši piesardzības principam ir jāveic ierobežojoši pasākumi, Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkts un 17. pants nav uzskatāmi par acīmredzami nepiemērotiem augsta līmeņa sabiedrības veselības nodrošināšanai.
- 50 Un otrādi: nešķiet, ka mazāk ierobežojoši pasākumi, tādi kā citiem tabakas izstrādājumiem Direktīvā 2014/40 paredzētie, tostarp brīdinājumu par ietekmi uz veselību pastiprināšana un aromatizētas tabakas aizliegums, arī būtu piemēroti izvīrītā mērķa sasniegšanai.
- 51 Proti, gan tabakas izstrādājumu orālai lietošanai tirgus augšanas lielā potenciāla dēļ, ko ir apstiprinājuši paši šo izstrādājumu ražotāji, gan vides bez tabakas dūmiem ieviešanas dēļ minētie izstrādājumi ir īpaši spējīgi veicināt to, ka personas, kas līdz šim nav patērējušas tabakas izstrādājumus, it īpaši jaunieši, to sāks patērēt.
- 52 Turklāt tabakas izstrādājumi orālai lietošanai ir īpaši bīstami nepilngadīgajiem tādēļ, ka to patēriņu ir grūti pamanīt. Proti, parasti šie izstrādājumi tiek novietoti starp smaganām un augšlūpu un tur tiek turēti (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2004. gada 14. decembris, *Arnold André*, C-434/02, EU:C:2004:800, 19. punkts).
- 53 Līdz ar to aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai acīmredzami nepārsniedz mērķa – nodrošināt augsta līmeņa sabiedrības veselības aizsardzību – sasniegšanai nepieciešamo.
- 54 Turklāt atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai veselības aizsardzības mērķis ir svarīgāks nekā ekonomiska rakstura intereses (spriedums, 2012. gada 19. aprīlis, *Artegodan*/Komisija, C-221/10 P, EU:C:2012:216, 99. punkts un tajā minētā judikatūra), jo ar šā mērķa nozīmīgumu var tikt attaisnotas negatīvas, pat ievērojamās ekonomiskās sekas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 23. oktobris, *Nelson u.c.*, C-581/10 un C-629/10, EU:C:2012:657, 81. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Šajā gadījumā, pat pieņemot, ka pastāv liels tabakas izstrādājumu orālai lietošanai tirgus augšanas potenciāls, ekonomiskās sekas, kas izriet no aizlieguma laist tirgū šādus izstrādājumus, katrā ziņā joprojām nav skaidras, jo Direktīvas 2014/40 pieņemšanas brīdī šie izstrādājumi nebija izplatīti Direktīvas 2014/40 17. pantā minēto dalībvalstu tirgū.

- 55 Attiecībā uz mērķi atvieglot tabakas un ar to saistītu izstrādājumu iekšējā tirgus pareizu darbību ir jānorāda, ka aizlieguma laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai pasākums, kas ir paredzēts šajās tiesību normās, arī var atvieglot tabakas un ar to saistītu izstrādājumu iekšējā tirgus pareizu darbību.
- 56 Proti, Tiesa ir norādījusi 2004. gada 14. decembra sprieduma *Swedish Match* (C-210/03, EU:C:2004:802) 37. punktā, ka Direktīvas 92/41 pieņemšanas brīdī pastāvēja atšķirības starp dalībvalstu normatīvajiem un administratīvajiem aktiem, ar kuriem bija paredzēts apturēt tādu veselībai kaitīgu produktu patēriņa izplatīšanos, kas bija jaunieviesti dalībvalstu tirgū un kas tika uzskatīti par īpaši pievilcīgiem jauniešiem.
- 57 Tāpat Tiesa šajā pašā spriedumā norādīja, ka regulatīvais konteksts nav mainījies Direktīvas 2001/37, kurā arī tika aizliegts laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai, pieņemšanas laikā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2004. gada 14. decembris, *Swedish Match*, C-210/03, EU:C:2004:802, 40. punkts), ir jānorāda, ka šis konteksts bija tāds pats Direktīvas 2014/40 pieņemšanas laikā.
- 58 Proti, tabakas izstrādājumi orālai lietošanai joprojām ir kaitīgi veselībai, tiem ir atkarību izraisošs raksturs un tie ir pievilcīgi jauniešiem. Turklāt, kā ir konstatēts šā sprieduma 26. punktā, ja tie tiek laisti tirgū, tie patērētājiem būs jaunieviesti izstrādājumi. Šāds konteksts joprojām var likt dalībvalstīm pieņemt dažādus normatīvus un administratīvus aktus, lai izbeigtu tabakas izstrādājumu orālai lietošanai patēriņa izplatīšanos.
- 59 Turklāt, runājot it īpaši par *Swedish Match* apgalvojumu, ka atļauja tirgot citus tabakas un ar to saistītos izstrādājumus liecinot par aizlieguma laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai nesamērīgo raksturu, ir jāatgādina, ka ar Savienības pasākumu ir iespējams sasniegt vēlamā mērķi tikai tad, ja tas patiešām atbilst rūpēm to sasniegt saskanīgi un sistemātiski (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 5. jūlijs, *Fries*, C-190/16, EU:C:2017:513, 48. punkts).
- 60 Šajā ziņā no šā sprieduma 34. punkta izriet, ka Direktīvas 2014/40 1. panta c) punktā un 17. pantā nav neievērots vienlīdzīgas attieksmes princips tādēļ, ka pret tabakas izstrādājumiem orālai lietošanai ir atšķirīga attieksme salīdzinājumā ar to, kas ir paredzēta citiem tabakas un ar to saistītajiem izstrādājumiem.
- 61 Tādējādi Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkts un 17. pants nerada acīmredzami nesamērīgas neērtības salīdzinājumā ar izvirzītajiem mērķiem.
- 62 No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka šie noteikumi neiekļauj nesamērīgus ierobežojumus salīdzinājumā ar Direktīvas 2014/40 divkārtšo mērķi atvieglot tabakas un ar to saistītu izstrādājumu tirgus pareizu darbību un nodrošināt augsta līmeņa cilvēku veselības aizsardzību.
- 63 Tādējādi ir jākonstatē, ka minētajās tiesību normās samērīguma princips ir ievērots.

Par Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību saistībā ar subsidiaritātes principu

- 64 No lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka *Swedish Match* apstrīd Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību saistībā ar subsidiaritātes principu tādēļ, ka vispārīgs un absolūts aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai atņemot dalībvalstīm jebkādu brīvību tiesiskā regulējuma pieņemšanā un uzspiežot vienotu režīmu, neņemot vērā katras dalībvalsts, izņemot Zviedrijas Karalisti, konkrētos apstākļus. Turklāt *Swedish Match* norāda, ka šāda pieeja neesot vajadzīga, kā par to liecinot katrai dalībvalstij atbilstoši šīs direktīvas 24. panta 3. punktam piešķirtā iespēja ar konkrētajiem apstākļiem saistītu iemeslu dēļ aizliegt vienu vai otru tabakas vai ar to saistītu izstrādājumu kategoriju.

- 65 Jāatgādina, ka subsidiaritātes princips ir noteikts LES 5. panta 3. punktā, saskaņā ar kuru jomās, kuras nav ekskluzīvā Savienības kompetencē, Savienība rīkojas tikai atbilstīgā apmērā un vienīgi tad, ja paredzētās darbības mērķus nevar pietiekami labi sasniegt dalībvalstis, bet ierosinātās darbības mēroga vai seku dēļ tie ir labāk sasniedzami Savienības līmenī. LES un LESD pievienotā Protokola (Nr. 2) par subsidiaritātes principa un proporcionālītātes principa piemērošanu 5. pantā turklāt ir paredzētas arī pamatnostādnes šo nosacījumu izpildes konstatēšanai (spriedums, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands* u.c., C-547/14, EU:C:2016:325, 215. punkts).
- 66 Šajā gadījumā attiecībā uz tādu jomu kā iekšējā tirgus darbības uzlabošana, kas nav joma, kurā Savienībai ir ekskluzīva kompetence, ir jāpārbauda, vai Direktīvas 2014/40 mērķis labāk var tikt sasniegts Savienības līmenī (spriedums, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands* u.c., C-547/14, EU:C:2016:325, 219. punkts).
- 67 Šajā ziņā, kā minēts šī sprieduma 40. punktā, Direktīvai 2014/40 ir dubults mērķis: sekmēt netraucētu tabakas un ar to saistītu izstrādājumu iekšējā tirgus darbību, līdztekus nodrošinot augsta līmeņa cilvēku, īpaši jauniešu, veselības aizsardzību (spriedums, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands* u.c., C-547/14, EU:C:2016:325, 220. punkts).
- 68 Pat pieņemot, ka otrā šī mērķa daļa labāk varētu tikt sasniegta dalībvalstu līmenī, tomēr šī mērķa īstenošana šādā līmenī pastiprinātu vai pat radītu situācijas, kad – kā minēts šā sprieduma 58. punktā – dažas dalībvalstis atļauj laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai, taču citas to aizliedz, kas tādējādi būtu pretrunā Direktīvas 2014/40 mērķa pirmajai daļai, proti, tabakas un saistīto izstrādājumu iekšējā tirgus darbības uzlabošanai (spriedums, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands* u.c., C-547/14, EU:C:2016:325, 221. punkts).
- 69 No abu šīs direktīvas mērķu savstarpējās atkarības izriet, ka Savienības likumdevējs varēja leģitīmi uzskatīt, ka viņa rīcībā ir jāietver režīms tabakas izstrādājumu orālai lietošanai laišanai Savienības tirgū un ka šīs savstarpējās atkarības dēļ šis dubultais mērķis labāk varēs tikt sasniegts Savienības līmenī (spriedums, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands* u.c., C-547/14, EU:C:2016:325, 222. punkts).
- 70 Attiecībā uz apgalvojumu, saskaņā ar kuru Direktīvas 2014/40 24. panta 3. punkts liecinot, ka šīs direktīvas mērķi var pietiekami labi tikt sasniegti dalībvalstu līmenī, ir jānorāda, ka šajā tiesību normā katrai dalībvalstij ir atzīta iespēja aizliegt noteiktas tabakas vai ar to saistītu izstrādājumu kategorijas ar minētās dalībvalsts konkrētajiem apstākļiem saistītu iemeslu dēļ un ar nosacījumu, ka šīs tiesību normas attaisno vajadzība aizsargāt sabiedrības veselību, tomēr Komisijas kompetencē ir apstiprināt vai noraidīt šīs valsts tiesību normas pēc tam, kad tā, ņemot vērā augsta līmeņa cilvēku veselības aizsardzību, kas nodrošināta ar minēto direktīvu, ir pārbaudījusi, vai tās ir pamatotas, vajadzīgas un samērīgas attiecībā pret to mērķi un vai tās neietver patvaļīgu diskrimināciju vai slēptus ierobežojumus tirdzniecībai starp dalībvalstīm.
- 71 Šajā saistībā ir jāatgādina, ka Līgumu autori atkarībā no saskaņojamās nozares vispārējā konteksta un konkrētajiem apstākļiem ir vēlējušies Savienības likumdevējam piešķirt izvērtēšanas brīvību attiecībā uz to, kāda aktu tuvināšanas tehnika ir vispiemērotākā vēlāmā rezultāta sasniegšanai, jo īpaši nozarēs, kurām piemīt tehniski sarežģītas īpašības. Tādējādi Savienības likumdevējs, īstenojot šo rīcības brīvību, saskaņošanu varētu veikt tikai pa posmiem un pieprasīt tikai pakāpenisku dalībvalstu vienpusējo pasākumu likvidēšanu (spriedums, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands* u.c., C-547/14, EU:C:2016:325, 63. punkts).
- 72 Atkarībā no apstākļiem LESD 114. panta 1. punktā minētie pasākumi var būt šādi: uzlikt visām dalībvalstīm par pienākumu atļaut laist tirdzniecībā attiecīgo izstrādājumu vai izstrādājumus, šādam atļaujas pienākumam uzlikt zināmus nosacījumus vai pat pagaidu kārtā vai galīgi aizliegt laist tirdzniecībā izstrādājumu vai izstrādājumus (spriedums, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands* u.c., C-547/14, EU:C:2016:325, 64. punkts).

- 73 Ir jāuzskata, ka, aizliedzot laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai, vienlaikus atļaujot tirgot citus tabakas izstrādājumus, Savienības likumdevējs ir veicis tabakas izstrādājumu saskaņošanu pa posmiem.
- 74 Direktīvas 2014/40 24. panta 3. punkts tādā attiecas uz aspektu, uz kuru neattiecas tajā noteiktie saskaņošanas pasākumi (spriedums, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands u.c.*, C-547/14, EU:C:2016:325, 90. punkts).
- 75 Tādējādi šī tiesību norma pati par sevi nevar pierādīt, ka šīs direktīvas mērķi varēja pietiekami tikt sasniegti dalībvalstu līmenī.
- 76 Līdz ar to Direktīvas 2014/40 1. panta c) punktā un 17. pantā subsidiaritātes princips ir ievērots.

Par Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību saistībā ar LESD 296. panta otro daļu

- 77 No lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka *Swedish Match* apgalvo, ka Direktīvā 2014/40 neesot sniegts īpašs un saskanīgs skaidrojums selektīvam tabakas izstrādājumu orālai lietošanai aizliegumam, un piebilst, ka šāds skaidrojums skaidri neizrietot arī no šīs direktīvas konteksta.
- 78 Šajā saistībā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 296. panta otrajā daļā prasītais pamatojums ir jāpielāgo attiecīgā tiesību akta būtībai un tajā skaidri un nepārprotami ir jānorāda iestādes, kas ir izdevusi tiesību aktu, argumentācija, lai ieinteresētās personas varētu uzzināt veiktā pasākuma pamatojumu un lai kompetentā tiesa varētu veikt pārbaudi. Netiek prasīts, lai pamatojumā tiktu norādīti visi atbilstošie faktiskie un juridiskie apstākļi, jo jautājums par to, vai tiesību akta pamatojums atbilst LESD 296. panta otrās daļas prasībām, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai tā tekstu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tās tiesību normas, kuras reglamentē attiecīgo jomu (spriedums, 2011. gada 17. marts, *AJD Tuna*, C-221/09, EU:C:2011:153, 58. punkts).
- 79 Tāpat no pastāvīgās judikatūras izriet, ka pienākuma norādīt pamatojumu apjoms ir atkarīgs no attiecīgā tiesību akta rakstura un ka gadījumā, ja tiesību akti ir paredzēti kā vispārpiemērojami, tad pamatojumā var tikt norādīta tikai vispārējā situācija, kuras dēļ tas ticis pieņemts, no vienas puses, un vispārējie mērķi, ko ar to ir paredzēts sasniegt, no otras puses. Šajā kontekstā Tiesa tostarp precizēja, ka būtu lieki prasīt arī īpašu paskaidrojumu par iemesliem katrai attiecīgās iestādes izdarītajai tehniskai izvēlei, ja apstrīdētais akts norāda uz būtisko mērķi, kuru vēlas sasniegt iestāde (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 17. marts, *AJD Tuna*, C-221/09, EU:C:2011:153, 59. punkts).
- 80 Šajā gadījumā Direktīvas 2014/40 32. apsvērumā, kā arī ietekmes novērtējumā ir elementi, kas skaidri un vienoziņīgi parāda Komisijas argumentāciju, kura ir aizlieguma laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai pamatā.
- 81 It īpaši Direktīvas 2014/40 32. apsvērumā ir izklāstīts, ka aizliegums tirgot tabakas izstrādājumus orālai lietošanai ir jā saglabā, lai novērstu, ka Savienībā (izņemot Zviedriju) nonāk izstrādājums, kas izraisa atkarību un nelabvēlīgi ietekmē veselību, un atsaucas uz pamatojumu Direktīvā 89/622 un Direktīvā 2001/37, kurā – kā Tiesa jau ir konstatējusi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2004. gada 14. decembris, *Swedish Match*, C-210/03, EU:C:2004:802, 65. punkts) – ir skaidri izklāstīti šā aizlieguma pamatā esošie iemesli.
- 82 Šādos apstākļos, tā kā šie elementi ļauj uzzināt pamatojumu aizlieguma laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai pasākumam un kompetentajai tiesai – veikt pārbaudi, Direktīvā 2014/40 ir izpildīts LESD 296. panta otrajā daļā paredzētais pienākums norādīt pamatojumu.

Par Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību saistībā ar LESD 34. un 35. pantu

- 83 No lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka *Swedish Match* apgalvo, ka Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkts un 17. pants ir pretrunā LESD 34. un 35. pantam tādēļ, ka tajos neesot ievēroti vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principi, kā arī pienākums norādīt pamatojumu.
- 84 Šajā ziņā, lai arī aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai ir ierobežojums LESD 34. un 35. panta izpratnē, kā ir iepriekš konstatēts, šāds ierobežojums ir attaisnots ar sabiedrības veselības aizsardzību un ar to ir ievēroti vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principi, kā arī pienākums norādīt pamatojumu.
- 85 Tādējādi Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkts un 17. pants ir spēkā saistībā ar LESD 34. un 35. pantu.

Par Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību saistībā ar Hartas 1., 7. un 35. pantu

- 86 No lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *Swedish Match* un *NNA* apgalvo, ka Direktīvas 2014/40 1. panta c) punktā un 17. pantā nav ievērots Hartas 1., 7. un 35. pants, jo aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai atņemot indivīdiem, kuri vēlas atnest smēķēšanu, iespēju izmantot izstrādājumus, kas būtu labvēlīgi viņu veselībai.
- 87 Šajā ziņā atbilstoši Hartas 52. panta 1. punktam visiem šajā Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot samērīguma principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.
- 88 Šajā gadījumā, lai arī – kā apgalvo *Swedish Match* un *NNA* – Direktīvas 2014/40 1. panta c) punktā un 17. pantā ir ierobežotas pamattiesības, šāds ierobežojums ir paredzēts tiesību aktā, ar to tiek respektēta minēto tiesību pamatbūtība un tas atbilst samērīguma principam.
- 89 Šajā ziņā, runājot par pamattiesību pamatbūtības ievērošanu, ir jākonstatē, ka Direktīvas 2014/40 1. panta c) punktā un 17. pantā paredzētais aizlieguma laist tirgū tabakas izstrādājumus orālai lietošanai pasākums ir paredzēts, nevis lai ierobežotu tiesības uz veselību, bet – tieši otrādi – lai konkretizētu šīs tiesības un tātad lai nodrošinātu augsta līmeņa veselības aizsardzību visiem patērētājiem, šādi neliedzot pilnībā personām, kas vēlas beigt smēķēt, iespēju izvēlēties izstrādājumus, kuri tiem būtu labvēlīgi šajā nolūkā.
- 90 Šajās tiesību normās, kā ticis konstatēts šā sprieduma 63. punktā, ir ievērots arī samērīguma princips.
- 91 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkts un 17. pants ir spēkā saistībā ar Hartas 1., 7. un 35. pantu.
- 92 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka, izskatot uzdoto jautājumu, nav konstatēts neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2014/40 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību.

Par tiesāšanās izdevumiem

- ⁹³ Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Izskatot uzdoto jautājumu, nav atklājies neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/40/ES (2014. gada 3. aprīlis) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK, 1. panta c) punkta un 17. panta spēkā esamību.

[Paraksti]